

Vänsterpress om valet 2022

Så har då valet genomförts. Resultatet blev en seger för högerblocket, med SD som största och M som näst största komponent. Det troliga är därför att vi kommer få en högerregering, med moderaterna i högsätet och med stöd av SD. Men det kommer nog dröja ett tag innan man lyckats knäpa ihop den nya regeringen.

Vi har nedan samlat vänsterpressens analyser och kommentarer beträffande valet. Fast sista ordet när det gäller denna fråga är säkert inte sagt. Så därför lär vi få återkomma ämnet under senare.

Martin Fahlgren 15/9 2022

Innehåll

Flamman	1
<i>Socialdemokraterna trampade i sin egen råttfälla</i>	1
<i>V backar i bruksorterna: "Effekt av stödröstning"</i>	3
<i>Vänsterpartiet slarvade bort sin politik</i>	4
Internationalen	5
<i>"Vänsterpartiet måste utveckla sin miljö- och klimatpolitik"</i>	5
<i>F! tappar många mandat – kvar i tre kommuner</i>	7
<i>Stor valbesvikelse för Vänsterpartiet</i>	8
<i>Efter valet: Nu är det dags att börja bygga motståndet</i>	9
Offensiv	11
<i>Valresultatet kulmen på hemsk högerdominerad valrörelse</i>	11
<i>Sörj inte – organisera!</i>	15
<i>Splittrat valresultat i Västsverige</i>	16
<i>SD framåt i Skåne – V ökar i Lund och Malmö</i>	17
Proletären	18
<i>De verkliga vinnarna i valet</i>	18
<i>Så röstade arbetare enligt Valu</i>	19
<i>Tufft för Kommunisterna i valet</i>	20

Lästips

[Vänsterpress inför valet 2022](#) (augusti) och [Vänsterpress inför valet i september 2022](#)

Flamman

Socialdemokraterna trampade i sin egen råttfälla

Ledare (Leonidas Aretakis)

Flamman 13/9 2022

Socialdemokraterna gick till val på att skrämmas med SD, medan Vänsterpartiet nästan halverade sitt stöd på ett år. Extremhögern spelade mot öppet mål och går nu mot sin största framgång någonsin i Sverige.

När Rebecka Fallenkvist, profil i SD:s propagandakanal Riks, intervjuades under valvakan sträckte hon ut armen i vädret och utropade ”Helg seger!” Från att ha varit världens främsta välfärdsland firar nu högerstyret med fascistiska stridsrop.

Hur hamnade vi här?

En viktig förklaring ligger i Socialdemokraternas valstrategi, som verkar som hämtad från Hillary Clintons upplägg mot Donald Trump. Under högerens primärval valde hennes kampanjlag ut en samling ”rättfångare”, extrema kandidater som skulle lyftas fram genom kritik och därigenom tvinga pressen att ta dem på allvar. Detta för att skrämja väljarna och framställa henne som det tryggare alternativet.

Vi vet alla vad som hände sedan. Demokraterna hjälpte fram en högerextremist till presidentposten, från vilken han kunde inspirera liknande rörelser i hela världen. Man hoppades att vänstersidan då hade lärt sig en läxa.

Tyvärr inte. I stället har Socialdemokraterna importerat den katastrofala metoden. Ständigt skrämdes de med att en röst på övriga högerpartier är en röst på SD, Peter Hultqvist pekade ut partiet som ett säkerhetshot och man vädjade till SVT att låta Jimmie Åkesson ersätta Ulf Kristersson i slutdebatterna. Budskapet var att den som egentligen styr i högern är Jimmie Åkesson och till slut fick de som de ville. Nu står vi här med världens mest framgångsrika parti med rötter i nynazismen. Precis som i sagan slutade det med att rättfångaren lurade bort stadens barn.

Visst behöver farorna med SD påpekas, men det ersätter inte egen sakpolitik. Men Socialdemokraterna fokuserade på kompetensen hos Magdalena Andersson, som kallade vallöften för ”omoderna” då man ändå måste köpslå om politiken efter valet. I stället för att mobilisera folkrörelserna kring ett manifest som fångar upp ilskan kring ojämlikheten och bristerna i välfärden, har man stämt in i högerens tjat om gängbrottsligheten.

Detta har också försvårat för mindre partier som Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som är för små för att bryta igenom med sina profilfrågor. Om välfärden och klimatet hade diskuterats mer så hade de kunnat bidra till valdebatter. Men S ville hellre samarbeta högerut – vilket gör att man undrar hur allvarliga de är med att ”ta tillbaka kontrollen” över välfärden igen.

För V är besvikelsen förstås stor. För ett år sedan seglade de upp till 11 procent i opinionsundersökningar genom att avsätta Stefan Löfven och ta strid om marknadshyror, LAS och pensionerna. Nu verkar de landa runt 6,5, en klar försämring sedan förra valets 8.

Visst beror mycket på omständigheter. Det är svårt att sticka ut på ett bra sätt när en autokrat invaderar ett demokratiskt grannland, och varken gängen eller inflationen är några gynnsamma vänsterfrågor. Men man måste ändå konstatera att strategin att nå glesbygdsväljare i arbetarklassen ännu inte har burit frukt. Siffrorna kan skifta, men enligt SVT:s vallokallundersökning minskar V med två procentenheter bland tjänstemän, en bland unga, och står still bland arbetare. Man verkar alltså ha tappat tidigare väljare utan att nå några nya.

I vissa fall har man försökt förena ståndpunkter som är omaka. Samtidigt som man vill vara det mest ambitiösa klimatpartiet så subventionerar man bensinen tillsammans med högern för att hjälpa hushåll med skenande utgifter. Men då reformen inte var klassdifferentierad tillföll den till stor del pendlare i storstäderna. Då finns det andra sätt att stödja människor i glesbygden – som inte aktivt håller uppe konsumtionen av fossila bränslen i ett läge där både klimatkrisen och kriget kräver sänkningar.

Även i narkotikafrågan har man hamnat vilse. När frågan om gängkriminalitet kommer upp inleder ofta Nooshi Dadgostar med att efterfråga repressiva åtgärder mot ”partyknarkare” som bidrar med intäkter till gängen. Men den drog som säljer bäst är cannabis och det är knappast någon partydrog. Enligt en rapport från Centralförbundet för alkohol- och narkotika-upplysning brukar den fattigaste femtedelen dessutom mer än genomsnittet. Att trappa upp den statliga repressionen mot samhällets fattigaste är knappast värdigt ett socialistiskt parti.

I båda fallen har man kört över kunniga talespersoner – Jens Holm och Karin Rågsjö – som med långsiktigt arbete har jobbat upp ett förtroende i respektive rörelser, och som båda har valt att ta ett steg tillbaka. Dessutom verkar partiet ha alienerat många potentiella väljare som är engagerade i klimatet eller brukarvård.

Det strategiska fotbytet har inte bara uttryckt sig sakpolitiskt utan i en del populistiska utspel. Som när Nooshi Dadgostar påstod att en elbil kostar 700 000 kronor när många modeller går för hälften, eller i en intervju med DN Kultur föreslog Babben Larsson som kulturminister. Om syftet är att peka finger åt medelklassen så har man lyckats, men jag undrar hur många potentiella väljare det finns bland kultursidesläsare som avskyr finkultur.

Snarare än som uttryck för rötter i myllan framstår sådana uttalanden som ogrundade och improviserade. Den ena stunden skulle man ta ansvar och förhandla med C, nästa krävde man en plats i regeringen. Intrycket av rotlöshet förstärktes i en tuff utfrågning av Nooshi Dadgostar i SVT om partiets kommunistiska historia, där både ungdomsförbundet och målet om ett socialistiskt samhälle kastades överbord. ”Så vilka är ni?”, tänkte nog inte bara jag.

Motargumentet är givet. Om vänstern ska nå glesbygden kan den inte oroa sig för cyklister i innerstaden som vill ”se sin veganism avspeglad i partiprogrammet”, som en vän så träffsäkert uttryckte det. Och visst är skiftet i tonvikt från livsstil till plånbok utmärkt.

Men sådana skiften tar lång tid och genvägar via retoriken kan skada tidigare lojaliteter utan att man når nya. Vänsterpodden *Chapo trap house* kallade det träffande för en ”fuskkod” apropå Bernie Sanders kampanj 2020 – medvetna om att man inte hade hunnit göra det tråliga jobbet att bygga upp en bas i glesbygden, så såg man en möjlighet att ge sken av det genom bombastiska torgmöten och virala videor i sociala medier. Inget ont i det, i synnerhet som man nästan lyckades. Men lärdomen finns ändå där.

Dessutom behöver man nå både bilburen glesbygd och innerstadscyklister om man vill bli ett statsbärande parti. Som Lovisa Broström skrev i *Flamman* nummer 32 byggdes efterkrigstidens svenska välfärdsstat i en [allians mellan den traditionella arbetarklassen och proletariserade tjänstemän](#), som tillsammans utgjorde ”löntagarna”. I dag är den alliansen helt nödvändig – se bara på hur sjuksköterskor och lärare bidragit till att föra upp välfärdsfrågorna på agendan.

För även om det stämmer att det behöver knäckas några ägg på villaborden i Enskede så undrar man ju var lantomeletten är. Som *Flamman* har visat backade man i alla mindre orter som man besökte under valturnén, något som har vägts upp av ökningar i urbana förorter som Botkyrka. En del kan nog förklaras med stödröster till MP, men knappast allt, och nog kan även förortsbor stödträta.

Syftet med strategin är däremot god. Rossana Dinamarca har fel när hon säger till Dagens ETC att man bör ge upp om ”Roy och Roger på macken, vi kommer inte att vinna dem” och satsa mer på storstädernas invandrartäta förorter. Ett socialistiskt parti kan knappast ge upp om glesbygdens manliga LO-arbetare där SD har gjort sina inbrytningar. Man måste hitta ett sätt att vara relevant även för dem. Ingen lätt piruett sannerligen, i synnerhet när S inte vill dansa.

Samtidigt har Socialdemokraterna gått framåt med 2,2 procent och kan påstå sig ha gjort ett bra val då dess högerlutande ledning inte ser partiet som en del av vänstersidan. I så fall lär de fortsätta flirta med Liberalerna för att få till ett samarbete i mitten, och därmed ignorera sambandet mellan de senaste decenniernas nyliberala centrism och högerextremismens återkomst.

Nu behöver alla socialister göra det så svårt som möjligt för högerregeringen att hålla ihop och genomföra sin extrema politik – både vad gäller välfärd, klimat och rasism. Samt börja snickra både på rörelserna och visionerna inför nästa val i god tid.

V backar i bruksorterna: ”Effekt av stödröstning”

Noa Söderberg

Flamman 12/9 2022

När Nooshi Dadgostar tillträdde satte Vänsterpartiet upp ett mål: att vinna tillbaka de arbetare utanför storstäderna som gått över till SD. Nu ser V ut att backa i samtliga av de mindre bruksorter man besökt under valrörelsen. ”En effekt av stödröstning”, säger Dadgostar till Flamman.

I sitt första tal som partiledare lyfte Nooshi Dadgostar upp tre exempel på orter som ”bygger framtiden”: Degerfors, Sandviken och Grums. Partiet bestämde sig för att försöka nå arbetare utanför storstäder, med särskilt fokus på bruksorter. V skulle ta upp kampen om de arbetarväljare som gått till SD.

När riksdagsvalet nu är så gott som färdigräknat har Vänsterpartiet backat i både Degerfors, Sandviken och Grums. Det ser inte bättre ut på andra liknande platser. Vice partiledaren Ida Gabrielsson har besökt en rad mindre orter under valrörelsen – som Kramfors, Hofors och Bromölla – och tidigt på måndagsmorgonen visar siffrorna att V har backat i samtliga. Enstaka distrikt har ännu inte räknats.

På partiets valvaka i centrala Stockholm pekar Dadgostar ut en bov: stödröstning.

– Jag tror att vi först ska invänta ett valresultat och se hur det har gått, och sedan analysera det därefter. Sedan kan man väl se att det finns en effekt av stödröstning från våra väljare till de som inte kommit in i riksdagen, som har varit rätt tydlig och påverkat oss, säger hon till Flamman.

– Och sedan har hela valrörelsen inte handlat om de stora viktiga framtidsfrågorna, om hur våra barns skola ska se ut, hur vi får fram nya billiga hyresrätter, hur vi ser till att faktiskt göra klimatomställningen på ett rättvist och snabbt sätt. Utan det har mycket cirkulerat kring SD, utpekande av människor, splittringspolitik, och det har inte varit andra partier som velat lyfta de stora höger-vänster-frågorna.

Vilka partier har stödrösterna gått till?

– Jag utgår ifrån att det är framför allt Miljöpartiet som har fått stödröster från vårt parti.

Vad Dadgostar menar med ”de som inte kommit in i riksdagen” är oklart, eftersom MP klarar riksdagsspärren med god marginal.

Vänsterpartiet slarvade bort sin politik

Per Sicking

Flamman 15/9 2022

Vänstern lyckades inte utnyttja det momentum som pandemin och striden om marknadshyrorna skapade. Förklaringarna är många, men att skylla ifrån sig duger inte.

Det går knappast att överdriva vilken besvikelse valresultatet är för den svenska vänstern. Allt pekar inte bara mot ett högerstyre där SD och M har runt 40 procent av väljarstödet. Vänsterpartiet backar också jämfört med valet 2018 efter att ha uppvisat tvåsiffriga opinionssiffror så sent som för ett år sedan.

Många har redan analysen klar, inte minst de som högljutt kritiserade Vänsterpartiets klimatpolitik före valet och nu anser sig ha fått rätt. Andra kommer att peka på taktikröstande på Miljöpartiet eller väljarnas tendens att söka sig till stora ”trygga” partier i oroliga tider av skakig ekonomi och krig. Båda dessa förklaringar är otillräckliga.

Från partiledningen muttras nu om att valrörelsen handlade om fel frågor, det vill säga högers favoritfrågor. ”Valrörelsen handlade inte om sak, reformer och ekonomisk politik utan om olustig signalpolitik och att övertrumfa varandra med rasistiska förslag”, konstaterar vice partiledare Ida Gabrielsson på Facebook.

Det är rätt i sak, men den relevanta frågan är om det finns något Vänsterpartiet kunde ha gjort annorlunda. Även om V inte ensamt kan styra samhällsdebatten finns mycket att fundera över. Vänstern gick ju till val på en politik för full sysselsättning genom investeringar i klimatomställningen och välfärden, på att bygga Sverige starkt igen. Det var helt rätt efter en pandemi som blottat sprickorna i välfärden. Men det enskilda utspel som fick mest uppmärksamhet i valrörelsen var något helt annat: Sverigepriser på el.

Det var ett förslag som kändes helt rätt när det lanserades en månad före valet. Det satte fingret på felet med den avreglerade elmarknaden och erbjöd en konkret lösning på något som riskerade att bli ett verkligt problem för väldigt många hushåll. Efter att först ha skrattats ut vann Vänsterpartiets linje också stöd från allt fler utanför partiet. Det väckte debatt och placerade partiet i centrum. Därmed är det inte förvånande att det också tog stor plats i partiets kommunikation. Med bara dagar kvar till valet hölls till och med en ny pressträff med Nooshi Dadgostar för att understryka vikten av Sverigepriser. Vi var många som rycktes med.

Med facit i hand hade förslaget dock flera problem. Det simplaste var att det drog fokus från Vänsterpartiets välfärdspolitik och ekonomiska politik. Det var en skrivbordsprodukt som visserligen var ”helt rätt”, men som många väljare hade svårt att tro på att vi skulle kunna genomföra. Men det mest besvärande problemet – särskilt med tanke på Vänsterpartiets strategi att undvika polariserande frågor – var att det ledde till en kamp på högers planhalva. I stället för att flytta fokus från skyttegravskriget om kärnkraften kastades Vänsterpartiet rakt in i korselden. I diskussionen om Sverigepriser kom vänsterpartister gång på gång att försvara nedläggningen av reaktorer och minskad fossilfri elproduktion i södra Sverige – antingen indirekt eller öppet och entusiastiskt. Vilket knappast var partiledningens avsikt.

Sverigepriserna är absolut inte hela förklaringen till vänsterns misslyckande men kanske ett exempel på hur svårt det är att hålla fast vid en strategi i praktiken. I stället för att fokusera på kärnan i vår politik och de stora reformerna fastnade vi i något som nog bara kan beskrivas som utspelssjuka. I kombination med ett överdrivet fokus på det politiska spelet – med ultimatum om ministerposter och en ganska märklig pressträff om en ”äntringsstyrka” som skulle leda förhandlingarna med andra partier efter en tänkt valseger – bidrog det knappast till att sätta fokus på Vänsterpartiets nya ekonomiska politik för full sysselsättning genom investe-

ringar i klimatet och välfärden, eller för den delen de konkreta förbättringar för vanligt folk som drivits igenom det senaste året.

Det är svårt att få ett parti att hålla ihop och följa en gemensamt antagen strategi, men det blir inte lättare när partiledningen i avgörande delar verkar ha glömt bort den egna analysen, för att i stället se allt som ger partiet utrymme i medierna som något bra. Det betyder inte att strategin i grunden var fel. Det sämsta Vänsterpartiet kan göra nu är att ge upp målsättningen att bygga en bredare och mer inkluderande rörelse, vinna fler arbetarväljare, och sluta klyftan mellan storstäderna och resten av landet. Men hur vi når dit behöver uppenbarligen diskuteras

Internationalen

”Vänsterpartiet måste utveckla sin miljö- och klimatpolitik”

Erik Edlund

Internationalen 15/9 2022

I valrörelsens slutspurt turnerade riksdagsmannen *Jens Holm* (v) till olika orter För att besöka avdelningar och möta väljare på gator och torg. Internationalen träffade honom under turnéns stopp i Skövde. (Fotot från JHs Facebook-sida)

Vänsterpartiets nya miljöpolitik var föremål för en het debatt internt i partiet inför valet. Hur stor prioritet skulle klimatfrågan få i valrörelsen? I augusti förra året kritiserade över hundra vänsterpartister den nya inriktningen med en skrivelse där man krävde att Vänsterpartiet skulle ”ta på sig ledartröjan när det kommer till nationell och global klimatpolitik”. Under-tecknarna argumenterade för att klimatfrågan skulle lyftas fram mer i partiets utåtriktade kommunikation.

Sedan dess har V-ledningen godkänt undantag för vidare kalkbrytning på Gotland och gjort upp med Moderaterna om att sänka bensinskatten.

Kursändringen bidrog till att Jens Holm (v) lämnade sitt uppdrag som partiets klimatpolitiska talesperson. Han ställde inte heller upp för omval till riksdagen.

Jens Holm säger att han i grunden tycker att Vänsterpartiet har en bra miljö- och klimatpolitik, men att partiledningen har antagit en strategi som han tycker är väldigt olycklig.

– Jag tycker att vi ska prata om helheten i vår miljö- och klimatpolitik, och inte bara prata om det som industripolitik. Industrin står för stora utsläpp och behöver ställa om. Men vi behöver ställa om på alla områden.

Han berättar att de hade en ganska livaktig debatt inför valkongressen i våras. Enligt honom fattade kongressen många bra beslut som gjorde valplattformen bättre ur ett miljö- och klimatperspektiv. Men han beklagar samtidigt att det inte fanns mer tid att diskutera miljön och klimatet under kongressdagarna.

– När det är valår så hinner man kanske inte debattera.

Jens Holm säger att han inte riktigt förstår varför V:s partiledning valt att slå in på en mer industritillvänd linje.

– För mig är det ett mysterium.

Han säger att V har varit respekterade som parti för att de har haft enhelhetspolitik, och också vågat ta i en del känsliga frågor. Han hade hellre sett ett bredare perspektiv i partiets miljö- och klimatpolitik. Han säger att industrin och transportsystemet är viktiga, men vill även lyfta fram konsumtionen och de viktiga strukturella frågor som klimatomställningen ställer.

– Vissa grupper i samhället konsumerar mer och släpper därmed ut mer än andra grupper. Så för att man ska ha en fungerande klimatomställning, en rättvis klimatomställning, måste man också ha ett större inslag av politik för jämlikhet och omfördelning. Det tycker jag att vi borde prata mer om.

Jens Holm imponeras av unga miljörelser som Fridays for future och Extinction Rebellion.

– Det behövs personer som går ut på gator och torg och verkligen säger vad som behöver göras.

Han säger att civil olydnad behövs för att väcka samhället så att alla ska förstå att klimatkrisen redan är här.

– Sen tycker jag då att det är viktigt att man arbetar öppet och fredligt med civil olydnad. Jag tycker att det är det vi har sett exempel på.

Jens Holm har tänkt mycket på vad vi som samhälle kan lära oss av erfarenheter från coronapandemin.

– Det är i en kris som samhället verkligen ställs inför prov.

Han berättar att pandemi-hanteringens visat att Sverige är ett rikt land, och att det alltid går att leta fram pengar när det verkligen behövs. Han säger att närmare 400 miljarder kronor, till stor del lånade medel, mobiliserades under pandemin bara till olika former av stöd till att rädda företag, myndigheter och privatpersoner.

Han menar att vi kan studera pandemin som en form av uppvärmning inför klimatomställningen.

– Alla som säger att det inte finns pengar har fel.

Han menar att pandemihanteringen visat att det finns en stor villighet och beredskap att agera i kris.

Han återkommer till vikten av jämlikhet. De som drabbats hårdast av pandemin är utsatta grupper och äldre människor som farit illa i äldreomsorgen och vården.

– Vi behöver ett samhälle som tar ansvar för alla medborgare.

Omställningen till fossilfri energi kommer kräva mycket metaller och mineraler, som batterier till elbilar. De metallerna måste naturligtvis brytas någonstans. Problemet med detta är att gruvsdrift och brytningen av mineraler sliter väldigt hårt på miljön.

Jens Holm medger att detta är olyckligt men att vi inte kommer ifrån att samhället behöver mineraler, och då inte bara till klimatomställning. Han tycker dock att vi kan vara mycket var-sammare med var och hur vi bryter mineraler, och vilka som får tillstånd att prospektera.

– Sverige har en av världens mest liberala minerallagstiftningar, och i princip ingen skatt på de bolag som kommer hit och bryter. Så ja, vi behöver gruvor. Men det ska vara stenhårda miljö- och sociala krav på dem som startar gruvor i Sverige.

Han tror också att vi kan bli mycket bättre på att återanvända de mineraler som redan brutits.

– Det går inte att bara plocka ut nya mineraler ur jordskorpan, utan vi måste i större utsträckning använda oss av de som redan finns.

Jens Holm ser inte kärnkraft som ett hållbart alternativ till fossila bränslen.

– Kärnkraften är, säger han, inte bara en farlig energikälla. Den är också en dyr energikälla, och det tar dubbelt så lång tid att bygga ny kärnkraft som att investera i förnybar energi.

Han säger att vi sett många exempel den senaste tiden på att kärnkraften inte heller är en stabil energikälla. Ringhals 4 kommer vara stängd under hela hösten, och under sommarens värmebölja har reaktorer i Frankrike fått stängas ner helt och hållet då man inte kan köra dem när det är för varmt.

– Kärnkraft är inte en driftsäker energikälla, det som annars är anhängarnas kanske främsta argument.

F! tappar många mandat – kvar i tre kommuner

Carmen Sandiego

Internationalen 15/9 2022

För Feministiskt initiativ (F!) blev valet en stor besvikelse. Partiet förlorade sina platser i kommunfullmäktige i Stockholm, Göteborg, Lund, Gnesta och Uppsala. Inte heller i regionvalen räckte rösterna till för att komma in i fullmäktige. Dessutom stod det sedan tidigare klart att de saknade kandidater i flera andra kommuner där de satt invalda under den gångna mandatperioden, liksom på Gotland, den enda region där F! hade mandat. Kvar blev endast tre kommuner, men där gick partiet framåt. I Strömstad ökade Fi från 3,4 till 4,5 procent och går från ett enda mandat till två, och i Kiruna och Gullspång växte röstsiffrorna marginellt.

I kommentarer gjorde partiet klart att det fortsätter bygga en rörelse och tar sikte på nästa val. ”Feministiskt initiativ är och förblir Sverigedemokraternas främsta motpol. Den förskjutning vi ser i svensk politik förklarar också varför det gått som det gått för Fi i valet. De blåbruna vindarna blåser hårt men även om det nu är skakigt kan vi lova dig att Fi står stadigt”, skrev partiledaren Teysir Subhi i ett uttalande på måndagen. Hon fortsatte: ”Vi vill tacka alla er som valt att rösta för hoppets politik i tider där politiken minst av allt handlar om hopp. Det ger oss kraft att bygga vidare och vi välkomnar alla som vill driva kampen vidare med oss.”

Stor valbesvikelse för Vänsterpartiet

Anders Karlsson

Internationalen 15/9 2022

Vänsterpartiets stora nationella samling i Göteborg förra hösten präglades av en betydande optimism. Segern i kampen mot marknadshyror i nyproduktion hade nyligen vunnits och i opinionsmätningar uppnådde partiet som mest hela 13 procent, så det kändes inte orealistiskt att lägga målsättningen inför riksdagsvalet 2022 på 15 procent (12 procent i valet 1998 är partiets bästa resultat någonsin).

Mot bakgrund av det är självklart V:s röstandel i årets riksdagsval en grov missräkning, när det dessutom handlade om en markant tillbakagång gentemot 2018. Tappet från 8,0 procent till 6,6 procent kanske inte uppfattas som så omfattande, men det handlar faktiskt om att mer än var sjätte väljare förlorades – varför?

En olycksalig sida av saken har varit att partiledningen intensivt understrukt V:s krav att sitta med i en regering ledd av Magdalena Andersson, och då även med nyliberala C som koalitionspartner. Här borde man istället gått på offensiven för att rucka på det sakernas demoraliserande tillstånd som Januariöverenskommelsen utgjort. Egen majoritet för S, V och Mp tillsammans hade legat inom möjligheternas ramar, om man lyckats rubba på den agenda som till så överväldigande del satte lag och ordning, migration/integration samt ny kärnkraft i fokus, och istället lyft fram konkreta reformer för välfärd och ökad jämlikhet.

Tänk om V föreslagit ett trepunkts-program med en tandvård sorterande under sjukvårdens högkostnadsskydd, ett avskaffande av möjligheten att med en privat sjukvårdsförsäkring tränga sig före i kön, samt en skärpt kapitalbeskattning som finansiering. Visst är det kanske troligt att S avvisat en sådant förslag, men det hade kunnat förskjuta debattens inriktning och ge Vänsterpartiet ytterligare vind i seglen.

Istället har V sedan årsskiftet fört fram en politik som i mycket gått i utslätningens tecken – med drömmen om hägrande regeringstaburetter vid horisonten. Visst har partiet vänt sig mot svenskt medlemskap i Nato och, om än lite lamt, rest kravet om en folkomröstning. Men i valrörelsen var inte det något som partiet överhuvudtaget prioriterade att ta upp, trots att frågan långt ifrån är avgjord så länge inte det turkiska parlamentet bestämt sig.

Och varför begärde inte Vänsterpartiet misstroendevotum mot utrikesminister Ann Linde i samband med att det skamliga Turkiet-avtalet offentliggjordes?

Och i frågan om klimatpolitiken fick man Mp att tona fram i en orättmätigt positiv dager när uppgörelsen om sänkta drivmedelspriser ingicks, och med det märkliga ”livsstilsutspellet”, att ingen svensk ”skulle behöva skämmas för att flyga”. I bakgrunden låg en strategi att åstadkomma fördjupade inbrytningar på industriorter dominerade av S och med SD på frammarsch. Valresultatet indikerar dock inte att det lyckats, och SVT:s vallokalundersökning uppvisar därtill en smärre tillbakagång för V inom arbetarklassen i stort.

V:s kanske viktigaste utspel under valrörelsen var när Nooshi Dadgostar i ett tal i Göteborg offentliggjorde en satsning på att skapa 100 000 nya jobb inom välfärden de närmaste fyra åren. Men varför var det inte det som därefter främst betonades? Och varför andades inte Dadgostar ens en stavelse om det under SVT:s slutdebatt. Parti efter parti talade då i allmänna ordalag väl om nödvändiga satsningar. Dadgostar hade då kunnat greppa till sig initiativet och betona att det endast är V som har någon form av konkret plan, och att det endast är V som är trovärdiga med ordentliga skattehöjningar på över 50 miljarder kronor under den kommande mandatperioden.

Det var uppenbart under valrörelsen att staben kring Dadgostar inte ville använda sig av valplattformens tydligare formuleringar, mest påtagligt när man hela tiden talade om att ”ta tillbaka kontrollen över välfärden” istället för det mer förpliktigande ”totalt vinstförbud i välfärden”.

Det vi bevittnade var ett utslätningens missgrepp som slutade i ett uppenbart valnederlag. En fråga som osökt infinner sig är vilken roll det amerikanska konsultbolaget Strategies 360 spelade i sammanhanget – och vilket inflytande och faktisk makt icke-valda, så kallat policyprofessionella, överhuvudtaget har inom dagens Vänsterparti.

Efter valet: Nu är det dags att börja bygga motståndet

Kjell Östberg

Internationalen 15/9 2022

Kommer svenska politiker att kunna se sig i spegeln efter valåret 2022? Väljarnas viktigaste fråga var sjukvården men en aggressiv höger och en passiv socialdemokrati har lyckats få valrörelsen att handla om brott och straff, att göra kopplingen mellan invandring och kriminalitet till en självklarhet och att förminska klimatfrågan till en fråga om utbyggd kärnkraft. Resultatet har blivit en kraftig högervändning.

Enligt SVT:s valundersökning VALU placerar sig 43 procent av väljarna till höger mot 37 till vänster. Det bekräftas av den socialdemokratiska regeringens fall, troligen ersatt av en borgerlig.

Men det har också skett en kraftig högervändning inom högerblocket. Valframgångarna kan helt tillskrivas Sverigedemokraterna, de andra partierna i Kristerssons lag gick samtliga tillbaka, med tillsammans 10 mandat.

Sverigedemokraterna däremot ökade med över tre procent och är det klart största partiet till höger och en kommande borgerlig regering är helt beroende av deras stöd. Detta är inget mindre än en politisk jordbävning.

Det har länge, inte minst till vänster, funnits uppfattningen att Sverigedemokraternas framgångar framför allt berott på att missnöjda arbetare, som egentligen fortfarande är sossar, proteströstat på SD och att de snabbt skulle kunna vinnas åter med en lite mer radikal socialdemokratisk politik. Detta är att grovt underskatta Sveriges mest framgångsrika politiska parti.

Sverigedemokraterna har en unikt sammanhållen och målmedveten ledning. Systematiskt har den byggt upp partiet underifrån. Från början har de utnyttjat de rasistiska och fascistiska rörelser de kommer ifrån och de ekonomiska resurser som de kommunala partistöden givit för att ge partiet en organisatorisk styrka. Sverigedemokraterna blev också snabbt de mest drivna att utnyttja sociala medier med främlingsfientligheten som främsta samlande budskap. Skickligt har man dessutom lyckats kombinera stödet från rasistiska och högerextrema miljöer med arbetet på att rensa ut tokstollar och allt för glappkäftade rasister.

Valframgångarna har varit unika. Vid riksdagsdebuten 2010 fick partiet 5,7 procent. Stödet har sedan ökat utan uppehåll till 12,9 procent, 17,5 procent och i år 20,6 procent.

Inget annat parti står lika starkt – och enigt. Varje försök att vinna över SDs väljare har misslyckats. 86 procent av partiets väljare 2018 röstade på partiet också i år. Det är unikt hög partitrohet. Moderaterna fick bara 61 procent av sina väljare från 2018 att rösta på dem, Socialdemokraterna 74.

Sverigedemokraterna har oavbrutet vunnit över nya väljargrupper, framför allt från moderater och socialdemokrater.

Partiet är dessutom politiskt homogent. 70 procent av partiets väljare beskriver sig som höger, bara 6 procent som vänster.

Den som tror att det lätt går att vinna SDs väljare genom att ligga lågt i kontroversiella frågor och peka på partiets rasistiska rötter misstar sig djupt. Partiets väljare identifierar sig med SDs nationalkonservativa och främlingsfientliga credo.

Fram till valet 2018 fanns det en anständighetens demarkationslinje också inom den svenska borgerligheten mot ett samarbete med ett xenofobt ytterlighetsparti. Den har sedan länge korsats.

Först ut var näringslivet som framgångsrikt bjöd in till mutmiddagar för att vinna SD för att stoppa vinstförbud i välfärden. Sen dröjde det inte länge förrän Ebba Busch bjöd på köttbullar och öppnade högern för ett organiserat parlamentariskt samarbete. Snabbt försvann varje röd linje. Men något lättfångat byte handlade det inte om.

Tvärt om. Istället blev Sverigedemokraternas program till stora delar borgerlighetens. ”Inget annat parti har som SD i stark motvind stått upp för att vi inte kan öka invandringen om vi ska ha en chans att klara integrationen”, deklarerade Kristersson. SD har varit ett föredöme i kampen mot kriminaliteten sa Johan Persson.

Resultatet ser vi nu.

Sverigedemokraterna är idag det dominerande högerpartiet. Utanför storstäderna, i Ebba Buschs ”hjärtland” är de störst i alla län, ofta med 25 – 30 procent av rösterna, ofta nafsande socialdemokraterna i hämlarna. Ja, i Skåne har de redan gått om. Moderaterna är ofta distanserade med 10 procent, KD med 20 procent.

Gissa hur dessa styrkeförhållanden kommer att slå igenom i de stundande regeringsförhandlingarna.

Högervridningen är tydlig också på vänsterkanten. Bäst har socialdemokraterna gått.

En socialdemokrati som lagt sig platt för den borgerliga offensiven, brutit med 200 års neutralitet för att slippa en uppsplitande strid om NATO, accepterat en unik upprustning, öppnat för ny kärnkraft, med stolthet drivit igenom mer än 70 straffskärpningar och fiskat i grumliga främlingsfientliga vatten genom exkluderande tal om Somalitowns. Eller för att citera Malin Ullgren i Dagens Nyheter: ”hakat fast sin vagn på ett tåg som rusar djupare in i ett postdemokratiskt mörker”.

Resultatet: en förlorad regeringsmakt och det näst sämsta valresultatet på 111 år.

Och en vänster som bestämt sig för att bli de nya socialdemokraterna, tonat ner sådant som man trott skulle störa ”arbetare i bruksorter” och ägnat oändlig möda att kräva att få sitta regering tillsammans med Sveriges mest nyliberala parti.

Resultatet: Inte så bra. I bruksorts-modellen Sandviken förlorade partiet dubbelt så mycket som riksgenomsnittet, medan SD ökade med 50 procent.

Men det är också till vänster som ljusglimtarna finns. Där Vänstern kunnat samarbeta med klimataktivister, hyreskämpar, fackliga välfärdskravare och antirasister, framför allt i de stora städerna, har högern kunnat drivas tillbaka och Sverigedemokraterna hållits stängna. Där har motståndet redan börjat.

Offensiv

Valresultatet kulmen på hemsk högerdominerad valrörelse

Per Olsson

Offensiv 14/9 2022

Med knappast möjliga marginal lyckades det blåbruna blocket med det rasistiska och kvinnofientliga Sverigedemokraterna som sitt största parti få majoritet i riksdagsvalet. Valresultatet utgör den chockerande kulmen på en valrörelse som varit den mest högerinriktade i modern tid och där de rasistiska utspelen avlöst varandra. Börsen hälsade valresultatet med en uppgång i måndags och särskilt mycket steg vårdbolagens och friskolejättarnas aktiekurser.

ven om inte SD blir med i den nya högerregeringen blir den mer uttalat rasistisk än de tidigare regeringar som högern bildat. De blåbrunas löfte ”att få ordning på Sverige” är en stridsförklaring mot lågavlönade, flyktingar och förorten.

Vad som hotar är en brutal högerpolitik för att försöka övervältra kostnaderna för den kapitalistiska kris som snabbt närmar på arbetarna.

Valet har fortsatt att rita om den politiska kartan – till höger – som bildandet av det blåbruna blocket innebar och som följdes av att Moderaterna blev en kopia av SD, som nu är landets näst största parti.

När M-ledaren Ulf Kristersson inledde partiets valrörelse var det med en lång hyllning till SD-rasismen.

– Inget annat parti har som Sverigedemokraterna varnat för att Sverige inte kan ta emot så många invandrare, sa M-ledaren på partiets valupptakt i början av augusti.

Efter att Moderaterna kopierat SD tog ännu fler M-väljare steget till originalet och röstade på Sverigedemokraterna. I 19 av landets kommuner är SD nu största parti och i nästan alla delar av landet har rasistpartiet ökat sitt väljarstöd.

Att det blåbruna hotet inte kunde slås tillbaka riskerar att ge ytterligare näring till den uppgivenhet och pessimism om kampens möjligheter som finns, vilket facktoppar och arbetsgivarna lär försöka utnyttja för att snabbt sluta nya avtal om inte en rörelse underifrån formeras för att ta igen årets dramatiska reallöneförluster.

Men den upptrappade batongpolitiken, upprustningen av statens hårda kärna – polis och militär, kontroll och övervakning – tillsammans med rasismen och de attacker som väntar när regeringen försöker övervältra den kapitalistiska krisens kostnader på arbetarklassen kommer att föda en motreaktion och en vilja att ”säga ifrån”.

Den högerreaktion som valet utgör skriver början till ett nytt kapitel i landets moderna historia. De stämningar och den politiska förvirring som valresultatet ger uttryck för är dock inte huggna i sten. Den vindkantring i opinionen som valresultatet speglar är lika lite som andra opinionsvindar bestående. Vad som däremot är bestående är den polarisering valet representerar. Eller det som Sydsvenskan den 12 september beskriver som: ”Svagt styre. Delat land”.

Dagens stämningssläge ska ses mot bakgrund av först pandemin och sedan Ukrainakriget som har förlängt en redan ovanligt lång period av stiltje i kampen. Till detta kommer den fackliga ledningens svek och kapitulation samt det växande tomrummet till vänster i politiken. Bilden är inte ensidig. Det finns stora skillnader mellan riksdagsvalet och de kommunala och regionala valen. Det är också stora skillnader i hur män och kvinnor röstade i riksdagsvalet: ”I TV4:s egen valdagsundersökning är skillnaderna mellan hur män och kvinnor röstade

väldigt stor. Om de senare får bestämma kommer Magdalena Andersson vara självskrivnen som statsminister eftersom S-sidan (de så kallade rödgröna) samlar hela 61,2 procent av rösterna – jämfört med 40,2 procent när männen får säga sitt” (TV4 valdagen den 11 september).

I storstäderna är valutgången den rakt motsatta mot resten av landet och Vänsterpartiet går starkt framåt; i Uppsala gör Vänsterpartiet sitt bästa val någonsin och i Göteborg var V nära att bli näst största parti.

Det ser ut som att högern förlorar makten i landets tre största regioner – i Stockholm efter 16 år av högerstyre, Västra Götaland och Skåne – och i Stockholms stad samt Göteborgs kommun. I Stockholm gick SD inte alls fram och i Malmö gick man tillbaka för första gången på 20 år.

Så förutsättningar finns för att bygga motståndet.

De tre eller två partier som sannolikt ingår i den högerregering som ska bildas – M, KD och L, även om det är oklart om det sistnämnda partiet får bli med i nästa regering – tillhör alla valets förlorare. Moderaterna gör sitt sämsta val sedan 2002 och i Stockholm sedan 1970-talet, bland annat som en följd av samarbetet med SD. Inte bara M har straffats för samarbetet med SD, utan även Liberalerna som gör sitt sämsta val på över 100 år och ser ut att förlora sina mandat i sju regioner.

Det är på diktat från SD som en ny M-ledd regering kan bildas och styra. SD-rasisterna har sista ordet oavsett om man sitter i regeringen eller inte. Den nya regering som M-ledaren vill bilda blir från första stund en reaktionär krisregering, som bara har sin motsvarighet i de arbetarfientliga regeringar som styrde landet för hundra år sedan, under 1920-talets krisår. Det kommer inte vara långt till nya regeringskriser.

Valet har skärpt den politiska krisen och på sikt öppnat för en rad olika regeringskonstellationer samt att ett eller två av de traditionella högerpartierna faller samman som de korthus de är.

Hotet från de blåbruna fick stödet till Socialdemokraterna att öka i valrörelsens slutskede, men partiets resultat (S ligger nu på 30,5 procent) i riksdagsvalet är det tredje sämsta sedan den allmänna rösträtten infördes för drygt 100 år sedan.

I det gamla styrkefästet Västernorrland fortsatte partiets tillbakagång på grund av vårdneds kärningarna och samstyret med Moderaterna i regionen.

S-uppgången, från en historiskt låg nivå, tycks också ha skett på de båda samarbetspartierna Centerns och Vänsterpartiets bekostnad, enligt SVT:s Valundersökning. Både V och C gick tillbaka jämfört med riksdagsvalet 2018. Att MP inte gick tillbaka har partiet nog en hel del stödröster att tacka för eftersom det gick betydligt sämre i region- och kommunvalen än i riksdagsvalet.

Den socialdemokratiska högerpolitiken de senaste fyra åren, tillsammans med valrörelsens hets mot förorten och S-budskapet om en hårdare batongpolitik, bidrog inte bara till att ytterligare legitimera SD, utan blev ett direkt hinder för att mobilisera mot det blåbruna hotet. Därför blev årets val inte en upprepning av 2018 då viljan att stoppa SD avgjorde valet till Socialdemokraternas och samarbetspartiernas fördel. Då blev också valdeltagandet det högsta sedan 1985 (drygt 87 procent) mot preliminära 83 procent i årets val.

För nära ett år sedan valdes Magdalena Andersson till ny S-ledare, efter att Stefan Löfven hade kastat in handduken, och efter diverse regeringskriser kunde hon också bilda en ny S-regering i slutet av förra året.

När hon valdes signalerades en delvis ny politisk kurs från Socialdemokraterna; batongpolitiken skulle kombineras med välfärdssatsningar, vinstuttagen skulle begränsas, marknadsskolan avskaffas och de ökade klyftorna skulle bekämpas med bland annat ökad kapitalbeskattning.

Att den nya S-ledaren kände sig tvungen att låta mer vänster vid den tidpunkten berodde på den press som socialdemokratin var under efter att kampen mot marknadshyror lyckades få både regeringen och januariavtalet på fall under 2021.

I sina försök att efterlikna de blåbruna såg Socialdemokraterna till att valrörelsen blev frikopplad från klassamhällets orättvisor (Foto: Socialdemokraterna).

Den framgångsrika kampen mot marknadshyror förde upp de sociala frågorna på dag-ordningen, och att Vänsterpartiet äntligen satte klackarna i marken gav partiet rekordsiffror i opinionsundersökningarna – 13,3 procent i SVT/Novus väljarundersökning juli 2021 – och tusentals nya medlemmar.

Men V-ledningen byggde inte vidare på det momentum som kampen gett, utan blev om möjligt än mer inställda på att få bli med i en S-regering vilket man tydliggjorde med att inte fortsätta kampen för en ny social bostadspolitik och sitt ja till att Cementa fick fortsätta att bryta kalk i Slite på Gotland i november 2021.

V-ledningens linje försvagade den press från vänster som kampen mot marknadshyra hade satt, vilket S-ledningen utnyttjade för att i än högre grad följa den danska socialdemokratin i spåret högerut.

Istället för den vänstersväng som Magdalena Andersson hade pratat om förra året beslutade en socialdemokratisk regering, med chockdoktrinen hjälp, att ta Sverige in i Nato på inte minst kurdernas bekostnad, efter att ha lagt sig platt för Turkiets diktatoriska regim.

När sedan valrörelsen inleddes sattes tonen av integrationsminister Anders Ygeman som ville importera de rasistiska så kallade ghettolagar som har införts i Danmark. Något som inte ens Sverigedemokraterna har vågat föreslå.

Enligt integrationsministern ska max hälften med ”utomnordisk bakgrund” tillåtas bo i de 61 bostadsområden som av polisen klassificeras som utsatta.

”Det är en politik inte för integration, utan för desintegration (...) Det är vidrigt”, som Petter Larsson kommenterade i Aftonbladet. Det följdes sedan av Magdalena Anderssons uttalande om att ”Vi (Socialdemokraterna) vill inte ha Chinatown i Sverige, vi vill inte ha Somalatown eller Little Italy” som en del i flirten med de rasistiska strömningar som finns.

Trots det var V-ledaren Nooshi Dadgostar inte beredd att dra några röda linjer i valrörelsen, vilket inte heller gjorts i Natofrågan, gentemot S. Men mer än någonsin behövs en vänster som är beredd att utgöra en verklig opposition mot alla former av högerpolitik.

Den låga profilen innebar att årets riksdagsval blev till en besvikelse för Vänsterpartiet som backade från 8 procent 2018 till 6,7 procent.

I sina försök att efterlikna de blåbruna såg Socialdemokraterna till att valrörelsen blev frikopplad från klassamhällets orättvisor. Istället för sociala frågor, välfärden, matprischocken, kapitalismens kris och klimatet var det högerens frågor som dominerade.

”**Vi vann debatten**”, skriver de blåbrunas megafon *Dagens Industri* (DI) i en ledare för att sedan erkänna att det inte var mycket till debatt. Sanningen är att S och exempelvis LO-facken inte utmanade de blåbrunas rasism i någon debatt och än mindre på gator och torg. ”Magdalena Andersson brukar säga att hon ser verkligheten som den är. Hon skulle lika gärna kunna säga att hon numera ser högerens förslag och gör dem till sina, det ena efter det andra. I år regerar hon för tredje gången på högerens budget utan att blinka. ’Jag håller med Ulf’, var hennes vanligaste replik i valdebatterna”, skriver DI för att sedan tillägga: ”Men hon går längre än så. Hon har raskt approprierat flaggan, fosterlandskärleken, privatbilismen och vargjakten.”

Ju längre valrörelsen fortskred, desto värre blev också de blåbrunas hets mot förorten och tävlan om vilket parti som kunde gå längst i sin rasism och krav på ”hårdare tag”.

Det finns också en tävlan mellan de blåbruna partierna om vem som ville bygga de högsta flyktingmurarna, banta biståndet mest och bygga flest kärnkraftsreaktorer.

M, KD och L vill alla försämra sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen för att vidga låglöne-marknaden. Och SD har sagt sig vara beredd att samtala med M om sänkt a-kassa.

Högerblocket, särskilt M, KD och SD, vill vidare dra ned på de redan otillräckliga insatserna för att rädda miljö och natur. De vill också banta public service och kulturanslag.

I vilken mån krisen tvingar nästa regering att också söka stöd från S och andra partier återstår att se. Trots att valutgången tillfälligt kan ha stängt dörren till ”breda lösningar över blockgränserna” tenderar dock krisen och de tilltagande motsättningarna i samhället att tvinga makteliten att gömma sig bakom ”samförstånd för nationens bästa”.

”Värsta krisen på 40 år väntar runt hörnet”, skriver Dagens Nyheters ekonomikomentator Carl Johan von Seth den 12 september och fortsätter med att:

”Krisen stavas stagflation: en kombination av hög inflation, stigande arbetslöshet och försämrad konjunktur (...) Under pandemin blev det en vana att lägga extraordinära budgetar med miljarder ut till hushåll och företag. Men med läget som det är nu riskerar stöden att bli en stimulerande injektion som Riksbanken kommer att se sig tvungen att försöka dränera ur ekonomin. Det blir lite som Ebba Grön sjunger i ’Staten och kapitalet’: Regeringen höjer elpriskompensationen, Riksbanken styrräntan.

Lönebildningen kommer också att pressas. Vem blir glad av löneavtal som ger 3 procent när maten blir 20 procent dyrare? För nästa finansminister väntar alltså inte bara sämre tider, utan ett mer konfliktladdat och svårare ekonomiskt landskap.”

Utan svar på krisen och för att om möjligt rädda sig kvar vid makten kommer de blåbruna att allt mer luta sig åt rasism och skuldbeläggning, vilket understryker vikten av att snabbt försöka bygga ett motstånd underifrån och samla de som vill kämpa.

Sörj inte – organisera!

Elin Gauffin

Offensiv 14/9 2022

Att Sverigedemokraterna är det näst största partiet i valet är hemskt och mycket nedslående. Många är också ledsna.

Det var en tryckande känsla hela valrörelsen där många med annan etnisk bakgrund än svensk själva upplevde en ökning av rasismen i takt med att sommaren tog slut. ”Nej nu flyttar vi från Sverige”, var en kommentar vi stötte på i valkampanjen. Det kändes helt enkelt för orättvist att man sliter med de tyngsta jobben, de längsta arbetsdagarna, de lägsta lönerna – och ändå får höra varje dag att man tillhör en grupp i samhället som är roten till alla problem. Dagen efter valet fylls de sociala medier jag nås av med svarta rutor eller kommentarer om att 11 september för tredje gången blivit lika med nederlagets eller katastrofens dag.

En annan vanlig kommentar som används är ”Sörj inte, organisera!”. Detta motto inom arbetarrörelsen härstammar från den fackliga kämpen och protestsångaren Joe Hill. Det var hans sista ord innan han blev arkebuserad av den amerikanska staten, troligen falskeligen anklagad för mord, 1915.

Vi behöver reagera, organisera och även förstå vad som har hänt. Björn Söder kan bli förste talman för Sveriges riksdag. Han gick med i Sverigedemokraterna 1994 när partiet tydligt var ett nazistiskt parti.

Även om det fortfarande finns en nazistisk kärna i SD, och gott om nazister – enligt ETC:s genomgång har 214 av partiets kandidater i årets val kopplingar till högerextremism – är faran med SD inte just nazism idag utan dess rasism och påverkan på hela det politiska etablissemanget.

Linus Bylund, stabschef för SD i riksdagen, säger till *Financial Times* den 13 september: ”Vi är det parti som har förändrats minst de senaste 20 åren”. Det stämmer på det sättet att de flesta andra partier har anpassat sig till SD:s retorik och förklaringsmodell mot invandrare och flyktingar.

SD är nu nästan lika stora som socialdemokraterna bland arbetare enligt vallokalsundersökningen VALU, fördubblade sitt stöd bland ungdomar och blev näst största parti bland förstagångsväljare (Moderaterna är störst).

Förutsättningen för SD:s makalösa framgång är att hundratusentals väljare har lämnats i ett politiskt vakuum för SD att värva ur. Tidigare hade arbetare och ungdomar en politisk röst – socialdemokratin sågs länge som ett parti för arbetarklassen. S förborgerligande har pågått mycket länge.

Efter årtionden av nedskärningar på välfärden och attacker på arbetares rättigheter – accelererat med senaste periodens försämringar av strejkrätt, arbetsrätt och inlämnat Natomedlemskap – har hundratusentals väljare lämnats vilslna. Ända sedan processen tog fart – på 1990-talet – har Offensiv sagt att den viktigaste antirasistiska åtgärden är att det bildas ett nytt, stort, kämpande, socialistiskt arbetarparti.

Arbetarklassens parti måste vara antikapitalistiskt. Därför att arbetarklassen finns på grund av att kapitalismen som ekonomiskt system exploaterar arbetare. Kopplingen mellan rasism och kapitalism är nu ännu tydligare då kapitalismen har gått in i den nationalistiska eran där nationalismen pumpas ut av etablissemangen i alla länder.

Vi som var med minns den antirasistiska aktiviteten inför den avgörande 30 novemberdemonstrationen som stoppade nazisterna i Kungälv 1991. Skinnskallarna som skulle marschera hade SD:s demotillstånd. Ändå räckte det inte med en enkel slogan – stoppa rasismen. Offensiv (dagens RS) argumenterade hårt i nätverket mot rasism att vi också skulle lägga till motståndet mot nedskärningar.

Det är samma sak nu. Vi måste organisera, ja! Men vi måste koppla antirasismen med den nödvändiga klasskampen mot de väntande nedskärningar som lågkonjunkturen kommer bära på och mot de pågående prishöjningarna.

Det finns en efterfrågan – enligt VALU var fortfarande på valdagen vården och skolan de viktigaste frågorna trots att partierna mest pratade om kriminalitet och hot. Vi måste bygga en kämpande rörelse som också är politisk och på sikt återtar och fyller det politiska rummet med arbetarnas röster för en solidarisk, socialistisk och jämlik värld.

Splittrat valresultat i Västsverige

Joel Eriksson

Offensiv 14/9 2022

Socialdemokraterna har gjort en comeback i Göteborg, med 26,5 procent av rösterna i kommunvalet och en stärkt ställning även i regionen.

Innan valdagen var det oklart vilket parti till vänster som skulle bli det största partiet. Vänsterpartiet, som landade på 15,7 procent, var i flera opinionsmätningar över 20 procent, vilket var det resultat som Socialdemokraterna fick i förra valet.

Bakgrunden till S och V:s valsiffror är fyra år av högerstyre där kommunen har lagt pengar på hög, och i övrigt försökt att införa impopulära förslag om utförsäljning av hyresrätter, och privatiseringar i äldreomsorgen.

Den styrande Alliansen har backat till att idag samla endast 26 av 81 mandat i kommunfullmäktige.

Då det krävs 41 mandat för majoritet är det fortsatt osäkert vilket styre det blir; V+MP+S samlar totalt 40 mandat, och Vänsterpartiet har öppnat för ett samarbete med Centerpartiet. Socialdemokraterna tittar ännu längre högerut för att bilda en majoritet. Det ska inte uteslutas att en högerstyret kan komma tillbaka ifall Socialdemokraterna vägrar samarbeta i minoritet även denna mandatperioden.

Missnöjespartiet Demokraterna, vars stora fråga vid förra valet var mot Västlänken och som var en splittring från Moderaterna i Göteborg, överlevde och fick 5 procent av rösterna. Runt om i Västsverige har det dock generellt gått bra för lokala allmänborgerliga partier som säger sig värna om välfärden. I ett tiotal kommuner har partier likt Uddevallapartiet och Skövdepartiet samlat runt 10 procent av rösterna.

Sverigedemokraterna blir största parti i tre kommuner i Västsverige; slående är skillnaden mellan stad och land, där SD får störst stöd på landsbygden.

Feministiskt initiativ tappar sina mandat i Göteborg, men behåller de som de har i Gullspång, där de är jämnstora med Vänsterpartiet. Det nystartade partiet Nyans samlade

totalt 1,5 procent av väljarna i Göteborg och var nära att klara tvåprocentspärren som finns i Göteborg.

Det var i förorter med fortsatt extremt lågt valdeltagande som de har fått röster. Det är dock oklart om de har tagit röster från någon just då valdeltagandet har varit så lågt, men på marginalen kan dessa röster ha inneburit att V+MP+S inte fick egen majoritet i Göteborg, och möjligen även i riksdagen.

SD framåt i Skåne – V ökar i Lund och Malmö

Anders Wemmert

Offensiv 14/9 2022

Sverigedemokraterna fick över 30 procent i nio kommuner i Skåne. Men i Malmö och Lund fick Vänsterpartiet 13 respektive 11 procent.

I valet 2018 fick många skånska kommuner en blåbrun majoritet bestående av Moderater och Sverigedemokrater som tog över styret, ibland tillsammans med något lokalt missnöjesparti. Samtidigt gick både S och V tillbaka. M och SD, som har spelat på rasism och främlingsfientlighet och skylt alla orättvisor på invandrare (läs muslimer) och kriminella gäng, vädrade morgonluft.

Även om inte alla röster är färdigräknade när detta skrivs verkar den blåbruna tendensen hålla i sig och förstärkas, med några få undantag.

En genomgång av det preliminära valresultatet i Skåne visar att SD i riksdagsvalet har fått fler röster i alla skånska kommuner utom en, Malmö, jämfört med valet 2018. I flera kommuner har SD fått över 40 procent av rösterna i riksdagsvalet.

Sett till hela Skåne, som är indelat i tre valdistrikt, fick SD cirka 30 procent av rösterna. Om man räknar in M:s röster har dessa två partier tillsammans nästan 50 procent.

I kommunvalet ser man samma tydliga resultat: det blåbruna blocket går kraftigt framåt. Det finns däremot två kommuner som bryter mot mönstret, Lund och Malmö. I Lund går V framåt med flera procentenheter och får 11 procent av rösterna, och i Malmö får V 13 procent.

I alla andra kommuner i Skåne går SD framåt eller behåller sin röst-andel. I 20 av Skånes 33 kommuner ökar SD, i tre går man något bakåt och i tio behåller man sina mandat. Flest röster, det vill säga över 30 procent av rösterna, har SD fått i 9 kommuner, allra flest i Bjuv och Hörby där man har fått drygt 39 procent.

Om man lägger ihop SD:s och M:s röster får dessa två partier egen majoritet i 14 av de 33 skånska kommunerna. Om man räknar in de kommuner där SD och M har fått sammanlagt mellan 45 och 50 procent av rösterna tillkommer ytterligare 12 kommuner. Totalt har alltså SD och M egen eller nästan egen majoritet i 26 av 33 skånska kommuner. Det är en skrämmande siffra.

En kommun som sticker ut är Landskrona, där L har fått 38 procent av rösterna på en politik som i mångt och mycket är en kopia av SD. Här har L och SD tillsammans 57 procent av rösterna.

Framgångarna för SD och M i Skåne kräver att kampen mot rasism, högerpolitik och nedskärningar i välfärden samt omfördelningen av resurser till polis och militär måste intensifieras. Det krävs mobilisering och organisering mot högerpolitiken. Det krävs ett nytt socialistiskt arbetarparti.

Proletären

De verkliga vinnarna i valet

Ledare

Proletären 13/9 2022

Så är riksdagsvalet 2022 överståndet. Som väntat blev utfallet jämnt mellan de så kallade lagen, när detta skrivs skiljer bara ett mandat, så det är för tidigt att kora en vinnare. Men det är fördel för de högerkonservativa.

När valet ska summeras gäller det dock att lyfta blicken upp ur det rent parlamentariska. För visst finns det tydliga vinnare i detta val.

En vinnare är krigsalliansen Nato, som kan välkomna Sverige som ny medlem utan att svenska folket bjudits minsta möjlighet att säga sitt. I valrörelsen teg alla partier som muren om vårens tvärvändning i Nato-frågan, också de partier (V och Mp) som i högtidstalen säger sig vara emot Nato. Skam över dem och skam över de Nato-kramande partierna, som sidsteppar det folk de säger sig representera. Och extra skam över S, som övergav 200 år av alliansfrihet i makthungrig ambition att desarmera en av högerens profilfrågor.

Det finns tydliga förlorare. Freden förlorade. Sveriges framtida säkerhet förlorade.

En andra vinnare är EU. Det käbblades mycket om de skenande elpriserna i valrörelsen, men med V som enda undantag mörklades orsaken till krisen. Som utgörs av EU och den europeiska elmarknaden. Vi har fått EU-priser på el.

Förhållandet blixtblästes veckan före valet, då det rapporterades att företaget Baltic Cable hittills i år tjänat 3 miljarder kronor på att exportera svensk el från Skåne till Tyskland, detta samtidigt som elkunder i Skåne begåvas med obetalbara elräkningar och rentav hotas med att stängas av från elnätet på grund av påstådd elbrist.

Vän av ordning anser det självklart att svensk el i första hand ska försörja svenska elkunder. Bara överskottet ska exporteras. Men det självklara är inte självklart för EU-lobbyn i Sveriges riksdag. Istället yrar de blåbruna om ny kärnkraft, som ligger minst 15 år fram i tiden, och finansminister Damberg vill införa en elräkningsakut, där elbolagen ska erbjuda avbetalningsplaner för pressade elkunder. Ridå.

Oavsett valutgång är Sveriges elkonsumenter förlorare.

Låt oss återgå till valet och till valrörelsen, som måste vara en av de tommaste och mest profillösa i mannaminne. Det gapades och skreks i tv-debatterna, men gapandet stod i omvänd proportion till de sakpolitiska skillnaderna, som var försvinnande små. Istället fick vi bevittna en motbjudande, amerikaniserad valrörelse, där person ersatte politik.

Detta uppfattades uppenbart av många väljare, då valdeltagandet minskade i årets val. Efter många år av oavbruten uppgång.

Typexemplet utgörs här av Socialdemokraterna. S gick till val utan att presentera ett enda konkret reformförslag och utan att ens försöka göra en urgröpt välfärd till skiljefråga. Istället lät man de högerkonservativa styra den politiska agendan, vilket självklart gav fokus på högerens traditionella frågor, som brott och straff och invandring.

I denna del av valrörelsen la sig S kloss an M och SD i en kapplöpning om hårdare straff och fler poliser. I den avslutande debatten mot Ulf Kristersson var rentav Magdalena Anderssons mest frekventa replik ”jag håller med Ulf”. Om sossestrategerna verkligen trodde att denna taktik skulle detronisera de högerkonservativa övertag i kriminalpolitiken, så bedrog de sig gruvligt. Flertalet väljare lockas inte av kopian om originalet finns kvar.

Nu lyckades S trots allt kravla sig över 30 procent. Men de nya väljarna kom framförallt från samarbetspartierna V, C och MP, inte från det andra lagets partier. S-taktiken måste därför betecknas som ett fall på eget grepp. En smärre valframgång kompenserar inte en sannolikt förlorad regeringsmakt.

I det lilla kan samma sak sägas om Vänsterpartiet. Nooshi Dadgostar har idogt försökt framställa V som nysossar och har lika idogt undvikit att förgifta stämningen i en tilltänkt regeringskoalition som inkluderar extremliberala Centerpartiet. Det gav hårda ord mot en marknadsskola som till och med Liberalerna vill reglera, men försiktigt tassande vad gäller vinsterna i övrig välfärd och naturligtvis inte ett ord om Nato.

Konceptet blev inte lyckosamt. De väljare som V enligt opinionsmätningar lyckats plocka från S återvände i valet till fadershuset. Varför rösta på kopian om originalet finns kvar? Resten gick till MP, detta sedan V tonat ner profilen i klimat- och miljöpolitiken. Resultatet ser ut att bli en tillbakagång på kring 1,5 procentenheter.

I skrivande stund föreligger som sagt inget färdigt valresultat, men ponera att Ulf Kristersson utses till regeringsbildare. Då stundar hårda tider för arbetarklassen i Sverige med accelererande nedskärningar i välfärden och med nya försämringar i trygghetssystemen. Och det i en situation av skenande inflation.

Om nu Kristersson lyckas sy ihop ett regeringsunderlag. Med SD som näst största parti är han gisslan hos Jimmie Åkesson, som lär sälja sig dyrt, och han måste på köpet dras med kluvna liberaler, där ett enda avhopp kan ändra på majoritetsförhållandet i riksdagen. På det parlamentariska planet lär vi få fyra nya år av turbulens.

En god sak i valet är att LO-medlemmarna enligt Valu i hög utsträckning lämnat SD för att istället rösta på partier de uppfattar som vänster. Det är alltid något, men det räcker inte. Hårda tider stundar och då gäller det att arbetarklassen sluter sig samman mot dyrtiden, inte minst i den kommande avtalsrörelsen.

Allt avgörs inte i val. Det finns andra och bättre medel än valedeln att ta till.

Så röstade arbetare enligt Valu

August Eliasson

Proletären 13/9 2022

SVT:s valundersökning visar att Socialdemokraterna fortsatt är överlägset störst bland LO-anslutna arbetare.

Socialdemokraterna är fortsatt största parti bland arbetare, men Sverigedemokraterna knappar in. Bland LO-anslutna tycks dock tappet stannat av, enligt SVT:s valundersökning som genomförs med väljare i vallokalerna.

Bland dem som uppger sig som arbetare i valundersökningen angav 32 procent att de skulle rösta på Socialdemokraterna, jämfört med 34 procent i förra valet. Samtidigt har andelen som angivit Sverigedemokraterna ökat från 24 till 29 procent. 9 procent anger Vänsterpartiet, samma siffra som förra valet.

Dessa siffror utgår dock från de svarandes egen uppfattning av sig själva som antingen arbetare, tjänstemän eller företagare. Det är därför inte säkert att de ger en heltäckande bild av hur arbetarklassen röstar.

LO:s tidning Arbetet har beställt en specialundersökning bland LO-anslutna arbetare (anslutningsgraden bland arbetare är idag 62 procent). Bland dessa är glappet fortfarande stort – Socialdemokraterna får 41,2 procent mot Sverigedemokraternas 27,5 procent – och glappet

har ökat något jämfört med det senaste årens SCB-undersökningar. I samma grupp får Vänsterpartiet 8,2 procent.

Sett till ålder syns de största skillnaderna hos Socialdemokraternas väljare, där bara runt 20 procent i åldrarna 18-30 år röstar på Socialdemokraterna, mot 38 procent bland dem som är över 65. I åldersgruppen 18-21 är Moderaterna störst med 26 procent av väljarna, följt av Sverigedemokraterna med 22 procent.

SVT:s valundersökning visar också vilka frågor väljarna ansett vara viktigast. Bland väljarna som helhet har flest, 54 procent, angett sjukvården som en fråga som haft mycket stor betydelse i valet av parti. Därefter kommer skola och utbildning med 50 procent samt lag och ordning, också 50 procent.

Energi och kärnkraft har, inte helt överraskande, klättrat på listan och ligger nu på fjärde plats med 45 procent. Förra valet var frågan inte med bland de tio viktigaste.

43 procent svarar att frågan om den sociala välfärden har haft mycket stor betydelse, jämfört med 47 procent förra valet. Frågan om flyktingar och invandring har minskat något, från 41 procent förra valet som angav den frågan, till 39 procent i årets val.

I den undersökning Arbetet har beställt framkommer att LO-medlemmar också anger sjukvården som viktig fråga – 62 procent anger den som en fråga som haft stor betydelse i valet av parti. Därefter följer social välfärd, som 53,6 procent anger, skola och utbildning som 53,5 procent anger och Lag och ordning som 52,6 procent anger.

Andelen av LO-arbetarna som angett invandring som viktig fråga har minskat från 47,1 procent till 42 procent, vilket dock fortfarande är högre än andelen bland alla väljare.

Ytterligare en fråga i valundersökningen handlar om ifall väljare ser sig som höger eller vänster. Av alla väljare anger 37 procent sig som vänster, mot 43 procent som höger. Övriga 20 procent anger mitten.

Allt fler SD-väljare ser sig som höger. Så sent som 2014 var det bara 44 procent av partiets väljare som såg sig som höger, och 17 procent angav sig som vänster. I valet 2018 var det 58 procent av SD-väljarna som såg sig som höger. I årets val anger 70 procent sig som höger, och bara 6 procent som vänster.

Tufft för Kommunisterna i valet

August Eliasson

Proletären 12/9 2022

Kommunisterna backar i flera kommuner – men försvarar mandaten i Lysekil.

Kommunistiska Partiet behåller sina två mandat i Lysekils kommun, men ser ut att tappa mandaten i Gislaved och Ludvika. Ett tufft val för K:s kandidatorter, enligt de preliminära resultat för de kommuner där partiet särredovisats, men också positiva valkampanjer.

– Det kom inte som någon chock. Vi förstod att det skulle bli svårt att behålla mandatet, säger Erik Anderson, som suttit för Kommunistiska Partiet i Gislaveds kommunfullmäktige i 40 år, om valresultatet på 1,5 procent.

Som mest hade K fyra mandat i Gislaved. Det var under slutet av 1990-talet, en period med stora protester bland annat på däckfabriken i Gislaved som sedan lades ned.

– Då fanns det arbetarstrider som återspeglades i ett högt valresultat för oss. Visst har det varit protester på senare år men ingen klasskamp. När arbetarklassen är passiv har vi svårt att nå fram, säger Erik Anderson, som själv arbetade på däckfabriken.

Nu är fokus för avdelningen att stötta upp ungdomsförbundet RKU:s förening på orten och givetvis att fortsätta med politisk aktivism på gator och torg.

– Att sitta i kommunfullmäktige är inte avgörande. Det är ett komplement till att vara ute bland folk.

Även i Ludvika ser Kommunistiska Partiet ut att förlora sitt enda mandat som vanns förra valet. Enligt det preliminära valresultatet får partiet 1,9 procent av rösterna – precis under de 2 procent som behövs för mandat.

Eftersom det slutgiltiga valresultatet blir färdigt först i slutet av veckan kommer Proletären att återkomma med röster om valkampanjen och resultatet i Ludvika.

I Lysekil backade Kommunistiska Partiet något men lyckades behålla sina två mandat.

– **Vi trodde att vi** skulle hålla ställningarna ännu bättre för vi har fått en väldigt positiv respons. Men 5,6 procent är inte så illa, resonerar Yngve Berlin, en av två fullmäktigeledamöter för K i kommunen.

– Med stora övergripande frågor som krig och elkris så kommer den lokala klasskampen lite i skymundan och en håglöshet sprider sig. Vi har kommit ut bra i bostadsfrågan, där det kommunala bostadsbolaget plockar ut pengar från hyresgästerna för att betala publika turistattraktioner. Vi har en konkret politik i många frågor som vi lyfter fram, säger Yngve Berlin som berättar att partiet nu siktar på teknisk valsamverkan med Vänsterpartiet.

– Då kan vi komma in i lejonets kula, i kommunstyrelsen och nämnder, och agera där i lokala frågor. Så de blir inte av med oss!

Fler analyser, slutgiltiga resultat och valresultat i de kommuner där Kommunistiska Partiet inte särredovisats kommer i nästa nummer av Proletären.

Preliminära valresultat i kommunvalen, valnatten:

Alingsås: Ej redovisat
 Gislaved: 1,5 procent
 Göteborg: Ej redovisat
 Jönköping: 0,2 procent
 Karlstad: 0,1 procent
 Ludvika: 1,9 procent
 Lysekil: 5,6 procent
 Nybro: 1,2 procent
 Robertsfors: 1,1 procent
 Umeå: Ej redovisat
 Örebro: Ej redovisat